Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Astrid á Rogvis fødeklinik "Høje Søborg"

Astrid á Rogvi's
KLINIK

»Høje Søborg« - Tlf. Søborg 6545
Postgiro 30590

Søborg, den 13. 10. 65

Født d. 6. 10. 65 kl 3 45
vægt 3400 gr. l. 52 cm

Astrid á Rogvis fødeklinik "Høje Søborg"

© 2003 Gladsaxe Kommune, Byarkivet

Tekst: Eva Molin
Tryk: Gladsaxe Kommune
Layout: Grafia Design ApS
Oplag: 500

Forsidefoto: Fodaftryk afleveret af Jonna Fels

Astrid á Rogvis fødeklinik "Høje Søborg"

Kort om Astrid á Rogvi

Astrid Katharina Victoria á Rogvi blev født d. 24. februar 1908 i Vestmannahavn på Færøerne. 17 år gammel kom hun til Danmark, hvor hun i 1931 tog jordemodereksamen fra Rigshospitalets jordemoderskole.

Indtil 1936 virkede hun som reservejordemoder på Rigshospitalet og i årene 1933-36 desuden som jordemoder på Sct. Josephs Hospital i København.

I april 1936 startede Astrid á Rogvi sin første fødeklinik. Den lå i Hostrups Have 50 på Frederiksberg. Denne klinik drev hun indtil maj 1951, og i årene 1943-46 drev hun desuden Skelgårdens Fødeklinik på Peter Bangsvej 111, ligeledes på Frederiksberg. Astrid á Rogvi boede selv på Kastanjevej på Frederiksberg.

Klinikken på Høje Søborg oprettes

I 1945 blev Høje Søborg projekteret. Det var arkitekterne Hoff og Windinge, der stod for tegningerne til det planlagte kollektivbyggeri. Dansk Almennyttigt Boligselskabs Gladsaxe-afdeling stod bag planerne. Lige fra starten ønskede de fremsynede arkitekter og boligselskabet at skabe et hus, der dækkede beboernes behov nærmest fra vugge til grav. Bebyggelsen bestod derfor af et kollektivhus, restaurant, børnehus og ikke mindst det såkaldte "altangangshus", hvor der var tre etager til almindelige boliger og to etager til en fødeklinik.

Astrid á Rogvis klinik.

Hvis en fødeklinik skulle kunne realiseres, krævede det dog, at sognerådet var interesseret. Dels skulle de sikre, at nogle af sengene altid var optaget, dels skulle de officielt drive klinikken. I Gladsaxe sogneråd var man endog meget interesserede! Der fandtes enkelte privatpraktiserende jordemødre i Gladsaxe, men

ikke nok til at dække behovet. Og da de udelukkende var for betalende patienter, havde man et problem med alle de almindelige borgere uden større indkomster, der kunne sikre dem hjælp fra en af de private jordemødre. Disse mange kvinder måtte drage til København eller Frederiksberg. Sognerådet havde lejet sig til nogle sengepladser på Rigshospitalets afdeling på Martinsvej samt på Sct. Josephs Hospital på Nørrebro, men da indbyggertallet i kommunen eksploderede i årene efter 2. verdenskrig, var der med andre ord stort behov for en lokal fødeklinik.

De næste år foregik der forhandlinger mellem DAB, arkitekterne og sognerådet om, hvem der skulle drive den planlagte fødeklinik. Boligselskabet så gerne, at det blev kommunen selv, men i 1947 besluttede sognerådet, at de ville bortforpagte klinikken.

Allerede i 1948 begyndte Astrid á Rogvi at forhandle med Gladsaxe sogneråd om at leje lokaler i det projekterede Høje Søborg byggeri. Kommunen ønskede en klinik på 25-30 sengepladser, mens fru á Rogvi ville oprette en klinik med 34 sengepladser og budgetterede med 400-450 fødsler pr. år. Sognerådet var fortsat meget interesseret i klinikken, og efter forhandlinger blev man enige om, at kommunen til enhver tid skulle have rådighed over de 15 af sengepladserne. Driftsudgiften pr. seng pr. døgn beregnedes til 25 kroner, men i sidste ende kom driftsudgiften pr. seng pr. døgn dog op i nærheden af de 30 kroner, fordi DAB og fru Rogvi i mellemtiden havde fået en god ide.

En god ide!

Fødeklinikker anno 1950 og før bestod normalt af et antal lejligheder i en beboelsesejendom, der var slået sammen til en klinik. Det betød nok, at klinikkerne fik et hjemligt præg, men det betød også, at de ikke var specielt avancerede. Problemfødsler måtte akutoverføres til f.eks. Rigshospitalet.

Med den nye klinik i Høje Søborg enedes bygherren, altså DAB og lejeren, Astrid á Rogvi om, at søge sognerådet om tilladelse til at bygge en moderne operationsklinik, i stedet for en almindelig fødeklinik. En operationsklinik fik faciliteter svarende til en hospitalsafdeling! Nina Ejsing husker dog, at i praksis blev det sådan, at "hvis der i forbindelse med fødsler på klinikken skulle opstå uventede problemer, blev der straks tilkaldt en ambulance, og så gik turen herefter omgående til Gentofte Sygehus".

Når sognerådet blev indblandet i klinikkens indretning, var det fordi, DAB havde brug for, at sognerådet kautionerede for et særligt lån på 200.000 kr. til indretning af klinikken.

I DABs skrivelse vedr. lån og indretning af klinikken står der bl.a.: "Ved klinikkens egentlige udformning anlagde selskabet i en vis periode det synspunkt, at man over for lejeren burde søge udstyret begrænset i videst muligt omfang... Imidlertid er vi nu nået til den erkendelse, at skal klinikkens drift sikres fremover på fuldt ud betryggende måde – ikke mindst på baggrund af klinikkens størrelse – må man klart vælge den udgang af overvejelserne, som indebærer et tip-top

udstyr frem for at søge større eller mindre reduktioner gennemført til skade for rigtig brug og klinikkens omdømme, en opfattelse som i høj grad støttes af lejeren Fru Astrid á Rogvi, der jo trods alt vil være den, der ifølge sin faglige uddannelse og indseende indenfor dette specielle område bedst kan bedømme forholdet".

Klinikken tages i brug

Man antog, at fødeklinikken kunne stå klar til brug 1/8 1950, men i praksis kom første barn til verden på klinikken d. 8/5 1951.

uden fødestue og operationsstue, 20 værelser for de fødende. Tolv værelser var en-sengsstuer, desuden var der to to-sengsstuer og seks tre-sengsstuer. Dette var ikke efter den oprindelige plan, da fru á Rogvi udtrykkeligt havde ønsket en-sengsstuer til samtlige fødende. Til de mest luksuriøse en-sengsstuer, var der eget toilet og bruser. De øvrige fødende måtte deles om de seks toiletter på gangen på 4. sal, hvor flertallet af de nybagte mødre lå, men til gengæld var der håndvask på alle værelser. Etagen nedenunder havde færre værelser og

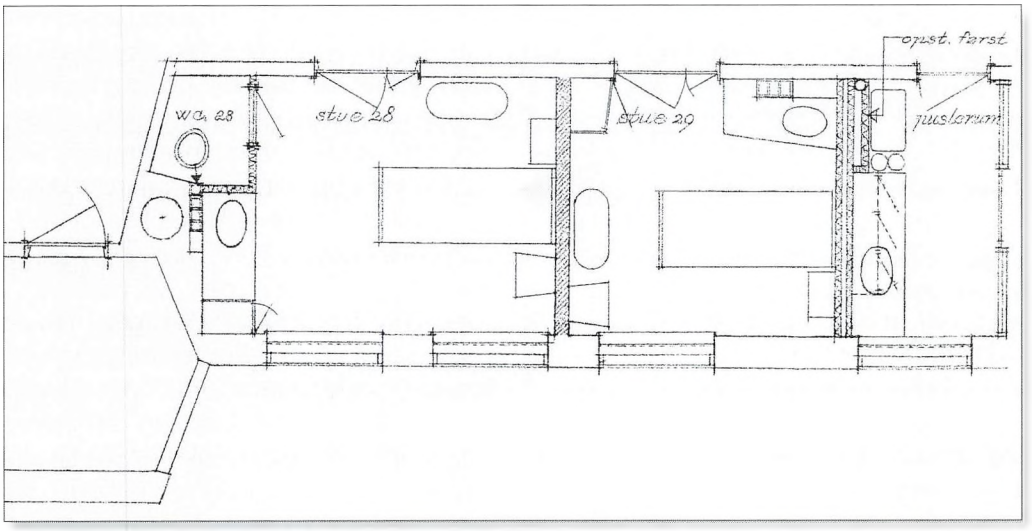

Udsnit af arkitekttegning over 4. salen på klinikken.

Forinden var gået en masse praktiske forhandlinger med sognerådet, der bl.a. skulle give anbefalinger, for at Astrid á Rogvi kunne få lov til at købe en ny bil, få indlagt to telefonledninger og ikke mindst få lov at leje enkeltværelser og en enkelt 2½ værelses lejlighed i Høje Søborg til de ansatte.

Den færdige klinik indeholdt forkun tre toiletter. Det var på 3. sal, personalet havde spisestue, og hvor kvinderne kom til forundersøgelser m.m., mens fødestuen og operationsstuen lå på 4. sal, ligesom børnerummet lå på 4. sal.

På det tidspunkt var det helt normalt, at barnet blev taget fra sin moder og anbragt i et særligt børnerum med glasrude i. Glasruden

på Astrid á Rogvis klinik var helt speciel. I glasset var indgraveret et billede af Moses i sin sivkurv. Billedet svarede fuldstændig til det, der var indlagt i askebægeret, som alle nybagte mødre modtog som barselsgave fra klinikken. At det har været svært at se børnene tydeligt gennem det delvist matterede glas, var en anden snak.

Askebægeret, den nybagte moder fik i barselsgave, må siges at være politisk ukorrekt set med nutidens øjne. Motivet var det samme, som i stort format dækkede glasruden ind til de nyfødte i børnerummet.

Ro, renlighed og regelmæssighed

I mange hundrede år, var fødsler en meget farlig oplevelse for kvinder. Barselsfeber var en hyppig følgesygdom, og mange døde. Spædbørnene levede også udsat. Renlighed var ikke nogen selvfølge i et samfund, hvor man ikke havde rindende vand, og ikke vidste, hvad manglen på renlighed kunne føre med sig af sygdomme.

Pasteur opdagede bakterierne i 1870, og først derefter blev det sædvane alle steder at bruge kogende vand ved fødsler og at vaske hænder inden berøring af moder og barn. I 1891 var man så langt, at læger og jordemødre lancerede et spædbørnsplejeprogram, hvor kodeordene var: Ro, renlighed og regelmæssighed. Spædbørnsplejeprogrammet slog for alvor igennem i 1910 og var eneherskende indtil ca. 1970.

Ro, renlighed og regelmæssighed var også kodeordet på Astrid á Rogvis klinik. Fra barnets første færd, fik det faste amme- og sovetider. Nina Ejsing, der fødte på klinikken i 1958 og ´60, fortæller: "Hos Astrid á Rogvi blev alle børnene samlet og lå i et særligt afsides liggende børnerum. Efter fødslen skulle de 3 principper nu følges: Ro, Renlighed – og sidst men ikke mindst – Regelmæssighed. Om morgenen kl. 05.00 blev jeg vækket, barnet skulle have mad i 30 minutter. Om formiddagen kl. 09.00 i 30 minutter, efter middag kl. 13.00, igen 30 minutter. "De små" fik herefter lov til at blive på stuerne til den første daglige besøgstid var afsluttet kl. 15.30, så var det farvel og tak. De blev afhentet og sendt ud, for nu skulle de skam skiftes. Kl. 17.00 blev børnene så igen kørt ind til mødrene på stuerne og blev der til efter anden daglige besøgstid, der lå om aftenen fra kl. 19.00 – 20.00, hvor de fleste fædre så kunne få mulighed for at se deres egne børn, inden ungerne igen måtte ud og stå i rummet. Kl. 21 var det så blevet madtid for de små, til de efter kort tid blev afhentet og kørt bort for natten, for først igen at vende tilbage næste morgen kl. 05.00. Selvom børnene var sultne og græd, så kom de skam ikke tilbage til de-

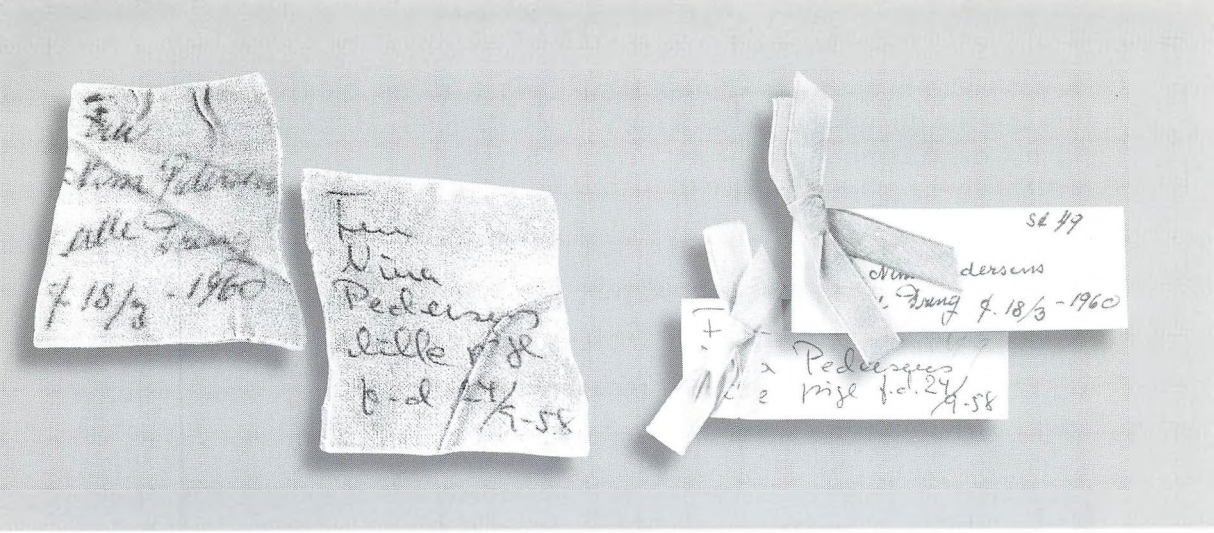

Maveplastre til babyerne og tilsvarende vugge-skilte.

res mødre, men fik blot sukkervand af personalet på klinikken. Efter kl. 22.00 skulle der være "ro for natten" på sengestuerne, de nybagte mødre skulle have fred til at sove!".

For at kunne skelne mellem børnene, fik de nyfødte et plaster på maven, hvor der f.eks. stod "Fru Nina Pedersens lille Dreng f. 18/3 1960" eller "Fru Kirsten Hansens lille Pige f. 13/7 1962". På drengenes vugger blev der sat et kartonskilt med en lyseblå sløjfe (pigernes sløjfer var lyserøde), hvor der stod det samme som på plasteret på babyens mave.

Man var strikse med overholdelse af besøgstiderne på klinikken. Men dog ikke værre, end at der blev gjort undtagelser. Jytte Büchmanns mor fødte i 1954 på klinikken. Hun fik enestue, og der "fik vi lov, især min far, til at komme, når han havde fri, han arbejdede på meget forskellige tider. Pludselig fandt personalet ud af, at min forældre ikke selv betalte for enestue, så nægtede de min far at komme udenfor besøgstid, men så havde han en samtale med fru Rogvi, og så gav hun sin tilladelse". Jytte Büchmann oplevede også, at hendes egen mand, der ligeledes havde skiftende arbejdstider, fik lov at komme og besøge hende udenfor de normale tider. Også Kirsten Hansen, der fødte i 1962, oplevede at klinikken lempede reglerne for besøg, hvis der var behov for det.

Til gengæld var der ingen "kære mor", der hjalp, hvis fædrene skulle have ønsket at være med ved fødslen. Det var fuldstændig udelukket. En fødsel var et kvindeanliggende, og kun lægen kunne være af hankøn. Som Nina Ejsing beskriver det, så "var fædrene næsten bandlyst. De havde jo deltaget i deres del i forbindelse med undfangelsen, og resten, ja, det måtte kvinderne jo så selv om at klare. Efter at min datter blev født i 1958, så blev min jo noget nervøse mand ringet op og fik den glade nyhed om en vel overstået fødsel. Og han skulle skam være

meget velkommen til at komme og betragte sin nu nyfødte datter – men tidligst den følgende dag – ved den normale besøgstid!! – Sådan!!"

Pladsproblemer

Astrid á Rogvi var med i hele planlægningsfasen af den store, kommunale fødeklinik. Ved indretningen anbefalede hun følgende: "Det tilraades, at Rummene planlægges og indrettes straks ved Ejendommens Opførelse i en eller to Etager, eventuelt saaledes at Fødestuer, Kontor- og Konferenceværelse og lignende var i den underste Etage, medens selve Sengeværelserne var i Etagen ovenover. Derved vil man lettere opnaa, at alt, hvad der foregaar paa Fødestuerne, ikke kan høres i Sengestuerne. Dobbelte Døre anbefales overalt af Hensyn til Lydisoleringen. Hvis 2 Etager maa der være Elevator, saaledes at Senge kan køres op og ned".

Fru á Rogvis lejemål lød i 1950 på 986 etagemeter til de fødende og 415 etagemeter til personalet. Desuden fik hun et pulterrum, nogle kælderlokaler og ret til at benytte fællesvaskeriet 10 dage pr. måned. De fødende fik nogenlunde, hvad de havde brug for af plads. Men det fik personalet bestemt ikke. De første år rådede Astrid á Rogvi over 22 værelser og en 1½ værelses lejlighed til de ansatte. En klinik med 40 senge skulle ifølge Astrid á Rogvi have følgende personale: "En Jordemoder + en Reservejordemoder, og 16-17 uddannede Sygeplejersker. Hertil kommer nødvendigt Rengøringspersonale og Køkkenpersonale". Selvom Høje Søborg ikke var normeret helt

De færøske ansatte ca. 1960. Nr. to fra højre er Anna Justinussen, som kom fra Færøerne og arbejdede på klinikken i nogle år. De øvrige piger hed Selma, Asa, Sonja, Hjørdis, Marjun, Elin borg og Jóna.

til 40 senge, var det altså slet ikke nok med de 22 små værelser og den lille lejlighed til personalet. Da der oven i købet skete et holdningsskred indenfor sygeplejen i de år, så de ansatte kvinder begyndte at stifte familie og samtidig forblev i faget, fik Astrid á Rogvi større og større problemer med at skaffe sine ansatte tag over hovedet.

I et brev til kommunen skrev Astrid á Rogvi: "I 1958 beskæftigede jeg en Jordemoder, som opgav sin stilling ved Aarsskiftet 1959 grundet paa, at man ikke fra Klinikkens Side kunne skaffe Boligforhold, saa hun kunne have sit Barn hos sig. Følgen heraf var, at jeg i flere Maaneder periodevis maatte opholde mig paa Klinikken hele Døgnet, uden at faa Hvile, hvilket, man vil forstaa, er en ganske umenneskelig Overbelastning".

Dette gribende brev gjorde, at Astrid á Rogvi fik råderet over endnu en 1-værelses lejlighed, der skulle være funktionærbolig. Dog var det et krav, at boligen kun måtte gives til en jordemoder eller sygeplejerske, men ikke til klinikkens sekretær. Klinikkens sekretær havde ellers arbejdet på stedet i 8 år, og da hun ønskede at gifte sig og samtidig ønskede at bibeholde sit job, havde Astrid á Rogvi også søgt om en lejlighed til hende og hendes kommende mand.

Som nutidsdansker kan man undre sig over, at boligproblemerne blev ledelsens ansvar. Men indenfor sygeplejen var det stadig almindeligt med embedsboliger, og da hele landet led af en enorm boligmangel, var det uhyre svært at skaffe egnede boliger til de ansatte. Principielt kunne man først komme i betragtning til en lejebolig, når man stod med en vielsesattest i hånden. Kunne Astrid á Rogvi ikke skaffe sine ansatte tag over hovedet, måtte mange derfor vælge at sige op.

Børnepasningen efter fødslen

At der var behov for et stort personale, var også begrundet med tidens idealer for barnepleje efter fødslen. Nina Ejsing husker følgende: "På klinikken måtte man hverken tage barnet op fra vuggen, eller selv lægge det tilbage i vuggen, når de var inde på stuerne. Først på den sidste dag, inden man skulle hjem, så måtte mødrene komme med ud i selve baderummet og "se på", hvorledes den nyfødte nu blev ordnet – vasket med en vaskeklud og tørret og fik tøj på. Når man skulle hjem, blev barnet anbragt i en babylift, og af personalet båret med ud i elevatoren. Sammen kørte man så ned til en ventende taxa, og først her fik faderen så overdraget babyliften og sammen med moderen: Det fremtidige ansvar for barnet!"

Der har dog tydeligvis været forskel på, hvordan man fra klinikkens side håndterede det med de nyfødte og mødrenes adgang til børnerummet. Kirsten Hansen, der fødte i 1962, og Jytte Büchmann, der fødte i 1963 og 1966, havde næsten samme oplevelse. Kirsten Hansen udtrykker det således: "Børnene blev kørt ind i et fællesrum om natten, så mødrene kunne få deres nattesøvn, men om dagen stod vuggerne inde hos mødrene, som selv skiftede bleer og ammede om dagen". Jytte Büchmann husker: "Man kom ind i børnerummet, hvor man

fik lov til at skifte ble og vaske sit barn", mens Jonna Fels, der fødte på klinikken hhv. 1955, 1959 og 1965, husker: "Den dag man skulle hjem, fik man forevist bleskift".

Ser man på fru á Rogvis overordnede tanker for klinikken, så har Jytte Büchmanns og Kirsten Hansens erfaringer været mere i tråd med fru á Rogvis idealer, end Nina Ejsings og Jonna Fels´. Men i perioder kom der rigtig mange børn til verden på klinikken, og måske har man ikke altid haft ressourcer til at have mødrene med i børnerummet? Anna Justinussen fra Færøerne, som arbejdede på klinikken, husker i hvert fald, at der oftest var fuldt belagt på klinikken og meget travlt.

Reklame

Ideen med den nye fødeklinik skulle naturligvis sælges. Først og fremmest til sognerådet, der skulle godkende placeringen på Søborg Torv, men også til de læger og sundhedsplejersker, der skulle henvise de gravide til klinikken.

Fra sin fortid som leder af klinikkerne på Frederiksberg, forstod Astrid á Rogvi at sælge varen. I en reklamepjece fra frederiksbergklinikkerne står der: "Man forstaar, at det er med spændt Forventning og maaske med lidt bange Anelser, den vordende Moder vælger den Klinik, hvor Arvingen skal komme til Verden.

Derfor har jeg altid – gennem disse mange Aar – sat en personlig Ære i daglig selv at lede og overvaage hver eneste Detalje paa mine Klinikker. Det har været mig en Glæde til Stadighed at kunne byde mine Patienter de mest moderne Bekvemmeligheder og en i alle Maader betryggende og omsorgsfuld Behandling under kyndigt Lægetilsyn og i lyse og venlige Omgivelser.

De er velkommen til at se Klinikkerne og skulde De synes om dem, skal det være mig en Glæde at modtage Dem og sørge for, at De kommer til at befinde Dem godt". I øvrigt benyttede fru á Rogvi samme logo for alle sine klinikker: En stork med rødt næb, hvorfra hang et spædbarn i en ble.

Fru á Rogvi var meget reklamebevidst. De nybagte mødre blev således udstyret med en hel "startpakke", der bl.a. omfattede reklamer for Bristols barnevogne. De fødende blev også foreviget på selve klinikken, hvor professionelle fotografer kom og tog billeder af dem, der ønskede det.

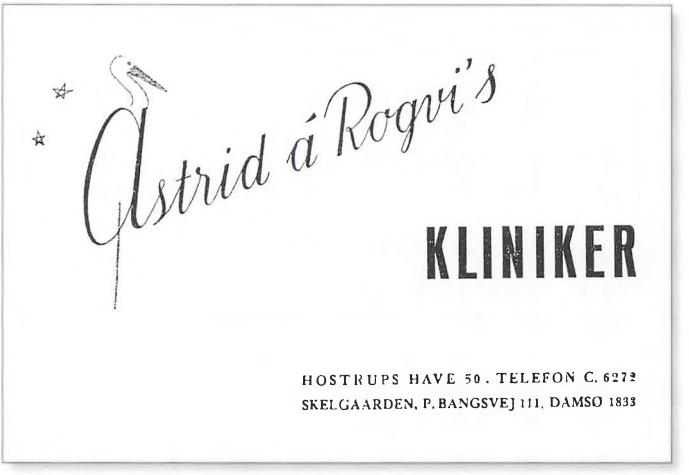

Forsiden af den reklamefolder, de vordende mødre fik udleveret på fru á Rogvis klinik på Frederiksberg.

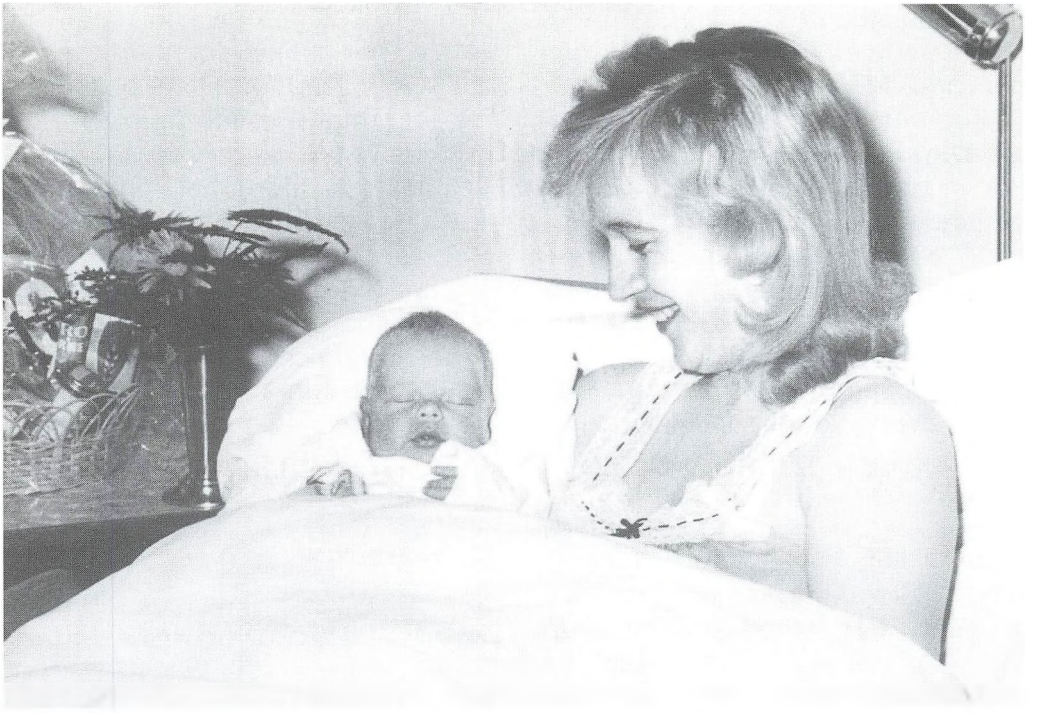

Nina Ejsing med sønnen Jørgen, der blev født i 1960. Billedet er taget af en professionel fotograf, der kom på klinikken.

I sidste ende, var det dog mest af alt de praktiserende læger, der skulle henvise patienter til klinikken, så allerede i januar 1951 lavede sognerådet en skrivelse til kommunens sygekasser og læger.

Priser m.m.

Prisen for en sengeplads på Astrid á Rogvis klinik lå i slutningen af Frederiksberg-tiden, d.v.s. ca. 1946, på 210 kr. for fællesstue, 300 kr. for 2-sengsstue og 450 kr. for en enestue. Forudsat at fødslen var normal. Et normalt fødselsophold på en fødeklinik var 10 dage.

Da Høje Søborg blev indviet kostede hver sengeplads kommunen 28 kr. pr. dag. Desuden gav sygekassen et beløb, svarende til ca. halvdelen af, hvad kommunen betalte. Kommunen rådede over 15 pladser, men havde dog tilladelse til, med et vist varsel, at indlægge helt op til 28 fødende på klinikken. De fødende, der blev henvist af kommunen, betalte selv de 8 kr. pr. dag i 1951, mens kommunen og sygekassen altså betalte resten. Om betalingen anno 1958 husker Nina Ejsing: "Betalingen for opholdet på klinikken skete ved kontant betaling på den sidste dag inden man igen drog bort. Normalt beregnede man 120 kr. for i alt 10 dage. Hvis man i forbindelse med fødslen havde behov for medicin, f.eks. penicillin ved brystbetændelse, skulle der skam betales ekstra". Jonna Fels husker, at prisen i 1965 var 259 kr., hvoraf sy-

gekassen siden refunderede 164 kr. Man betalte en måned forud for den planlagte fødsel.

Kommunen tegnede sig for en tiårs kontrakt med fru á Rogvi. Fru á Rogvi forpligtede sig på sin side "til at holde reservejordemoder, sygeplejersker og alt øvrigt personale, således at der under hensyn til klinikkens standard i det hele taget ikke hverken på lægeligt eller andet grundlag kan rejses kritik derimod". Den fødende kunne selv vælge, hvilken læge, der skulle assistere ved fødslen, og de fleste fødende medbragte deres egen praktiserende læge til lejligheden, men i nødstilfælde havde klinikken kontakt med en læge, der kunne komme akut. Systemet var sådan, at når man fik konstateret sin graviditet hos egen læge, fik man dengang udleveret et kort, hvor der blev fastlagt i alt 8 besøg hos jordemoder samt 3 eller 4 besøg hos egen læge. Kortet blev kaldt et "papegøjekort". Det havde forskellige farver, der viste, når man skulle konsultere sin læge eller fødeklinikken. Ved hvert besøg blev der klippet en rubrik af kortet. Ved forundersøgelser og ved selve fødslen på klinikken kunne det ske, at flere forskellige jordemødre deltog, men for det meste var Astrid á Rogvi også tilstede. Omkring 1960 havde Astrid á Rogvi ansat tre jordemødre og deltog også stadig selv ved en del af fødslerne.

Trods de mange jordemødre på klinikken, kunne ferietiden dog give visse problemer. Kirsten Hansen var sat til at skulle føde omkring 1. juli 1962. "I dagene derefter skete der ikke noget, selvom jeg gik ture og cyklede. Jeg blev nervøs og henvendte mig d. 12. juli på klinikken. Her havde fru á Rogvi sommerferie, så der var indkaldt en ellers pensioneret jordemoder som reserve. Hun kastede et blik på mig og sagde så: "Jeg har sgu´ aldrig hørt om nogen, der blev derinde". Den bemærkning blev jeg temmelig stødt over, så jeg har aldrig glemt den. Nå, men så tilføjede hun, at jeg kunne tage 3 spiseskefulde amerikansk olie i en halv øl. Det cyklede jeg – efter besøg på apoteket for at købe olien

...ate:

Paa Astrid á Rogvi's klinik »Høje Søborg« har fru Flemmin Hagensen, f. Ingrid Heinsvig, fru Jørgen Ahm Olsen, f. Grete Larsen, fru Poul Olhoff, f. Irma Larsen, fru Kurt Olsen, f. Sofie Tomaszewska, fru Søren Sørensen, f. Tekla Snebang, fru Niels Hesselbjerg Christensen, f. Gerda Boye, fru Poul Svendsen, f. Jytte Hansen, fru Knud Pedersen, f. Inge Sloth Rasmussen, fru John Malm, f. Annelise Eriksen, fru Ole Gotth Olsen, f. Gurli Rossen Hildebrandt, fru Curt Heering, f. Ditte Larsen, fru Poul Madsen, f. Tove Vestergaard Poulsen, fru Per Rasmussen, f. Anita Jacobsen, hver faaet en datter; fru Freddy Møller, f. Kirsten Grundfør, fru Jørgen Olsen, f. Rene Westh, fru John Ejsing Pedersen, f. Nina Christensen, fru Flemming Olsen, f. Winnie Pedersen, fru Helge Bertelsen, f. Lise Knudsen, fru Jørgen Christensen, f. Inge Stuhr, fru Ove Jensen Müller, f. Annie Stidsen, fru Jørgen Dørge, f. Birte Andersen, fru Palle Jensen, f. Nora Espensen, fru Kurt Heinrichsen, f. Ulla Steiness, fru Henning Lindskog, f. Birthe Kirchheiner, fru John Uldall-Hansen, f. Connie Holm, hver faaet en søn.

★

Udklip fra Gladsaxe Folkeblad. Denne type annoncer blev regelmæssigt indrykket. Denne annonce er fra enten 1958 eller 1960.

– hjem og tog, og resultatet udeblev ikke. Næste morgen ved 4-tiden begyndte veerne, og fødselen gik i gang straks efter".

Klinikken blev indrettet med 12 eneværelser, mens resten var to- og tresengsstuer. Fru á Rogvi ønskede flest mulige en-sengsstuer "navnlig af Hensyn til den Ro, der derved skabes for den enkelte fødende. Der maa være forskellige Prisklasser paa Klinikken, saaledes at Forskellen i Ydelse bestaar i større Værelser og mere Komfort paa Værelset, derimod ikke nogen Forskel i selve Forplejningen og absolut ingen Forskel i Behandlingen og Betjeningen, idet Fru R. udtaler, at Rentabiliteten af Klinikken absolut bæres af den højere Pris for de større Eneværelser". Havde det stået til fru á Rogvi, skulle alle fødende have haft enestuer, men der var ganske enkelt ikke plads nok. I årene omkring 1960 blev der født så mange børn på klinikken, at der kom flere senge på stuerne, så f.eks. tre-sengsstuerne blev omdannet til fire-sengsstuer, men forplejningen og renligheden var stadig i top. Kirsten Hansen husker fra 1962: "Maden var ualmindelig god – og der var altid hjemmebagt kage til eftermiddagskaffen. Det forårsagede, at jeg var lige så tyk, da jeg skulle hjem, som da jeg kom derop, så jeg måtte tage hjem i ventekjolen – der var det eneste, jeg kunne passe".

Anna Justinussen var blandt de unge piger, der arbejdede med vask, servering og lignende. Astrid á Rogvi averterede i en færøsk avis efter unge piger, der kunne tænke sig et år i Danmark. De fik rejsen betalt, 250 kr. pr. måned samt kost og logi. Til gengæld bandt de sig for et helt år. Pigerne boede i de små, møblerede værelser på klinikken. De arbejdede halvtids og havde skiftende vagter. Lønnen svarede til, hvad en butiksansat tjente, og da kost og logi var inkluderet, må man sige, at de unge færøske piger havde det godt. På det tidspunkt, hvor Anna Justinussen boede og arbejdede på klinikken, var der 8 færøske piger på klinikken (se foto andetsteds). Den gode mad, som de fødende kvinder husker, huskes også af Anna Justinussen. Personalet fik lige så god mad.

Klinikken lukkes

Den første kontrakt mellem Astrid á Rogvi og kommunen løb over 10 år og kunne ikke opsiges fra kommunens side. Astrid á Rogvi kunne på sin side, hvis regnskabet ikke gav tilstrækkeligt overskud, forhandle med kommunen om forhøjelse af prisen på sengepladserne. Dette skete jævnligt over de næste år. Fru á Rogvis klinik var nok den mest moderne i hele København og omegn, men også den dyreste. Nyholms klinik på Frederiksberg og Fru Liimschous klinik på Nørrebro var billigst, mens privatklinikken på Hauserplads næsten var lige så dyr som fru á Rogvis klinik. Fruens egen gamle klinik, Hostrups Have på Frederiksberg, var omkring 150 kroner billigere end klinikken Høje Søborg pr. indlæggelse.

Da man nåede til 1960, valgte kommunen at gentegne kontrakten med fru á Rogvi, men kun for et år ad gangen. I 1962 barslede Indenrigsministeriet med et cirkulære om fremtidens jordemodervæsen,

og den fik stor betydning for fru á Rogvi. Kontrakten med kommunen blev dog stadig fornyet indtil 1965, hvor amtets sygehusvæsen overtog jordemodervæsenet og et såkaldt "fødeordningsudvalg" nytænkte hele situationen for de fødende.

Fødeordningsudvalget besluttede, at fødende fremover helst skulle føde på en klinik eller hospital i bopælsamtet. Standard indlæggelsestaksten skulle være 440 kr. pr. ophold, lig 55 kr. pr. dag i 8 dage mod de tidligere 10 dage. Hvis den fødende ville have enestue eller tosengsstue, skulle hun selv betale hhv. 25 eller 15 kr. ekstra pr. dag. Var klinikkens tre- eller firesengsstuer på fødetidspunktet så højt belagt med amtshenviste patienter, at klinikken måtte indlægge den fødende på en- eller to-sengsstue, var det dog amtet og ikke den fødende, der betalte differencen.

I tidsrummet 1. april til 10. november 1962 lavede klinikken en optælling. Der var 418 fødende patienter på klinikken i løbet af de syv måneder. 1. april til 10. november 1964 gentog man tællingen, men nu var der kun 380 fødende. Det var en ikke ubetydelig nedgang.

Høje Søborg havde i 1965 tilladelse til at have op til 42 fødende indlagt ad gangen, men belægningen var sjældent over 25 pr. døgn.

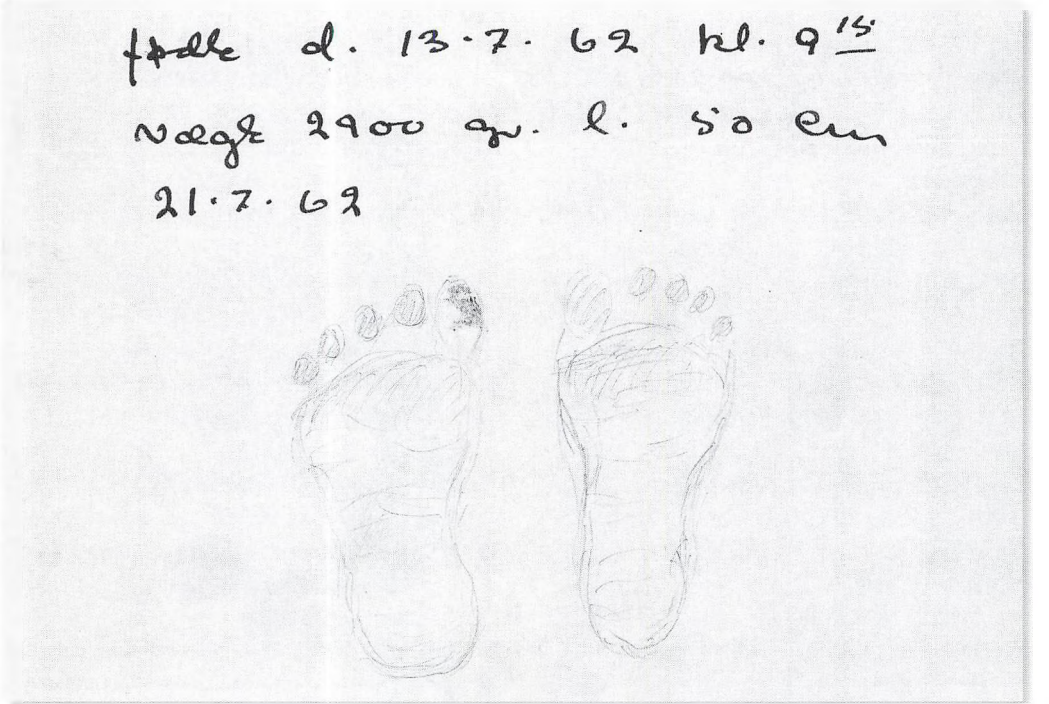

Umiddelbart efter fødslen lavede man et fodaftryk af babyen, som den nybagte mor fik med hjem tillige med oplysninger om dato, klokkeslæt, vægt og længde. Fodaftrykket her er tegnet op med blyant, da det var for svagt til at kunne ses på en fotokopi. Fodaftrykket er lånt af Kirsten Hansen.

Af personale havde man følgende: En ledende jordemoder, 3 reservejordemødre, 2 fuldtuddannede sygeplejersker, der var på klinikken fra 7 morgen til 18 aften, 3 sygemedhjælpere og en barneplejerske samt diverse rengøringspersonale. Kommunen så gerne, at fru á Rogvi ansatte endnu en sygeplejerske til hjælp ved fridage og ferier, men noget krav var det ikke, og blev heller ikke gennemført.

Ved underskrivelsen af kontrakten med Københavns Amtsråd den 1/5 1965 var en epoke slut. Gladsaxe Kommune havde set med milde øjne på de prisstigninger, der var kommet i årenes løb, og man havde et udmærket samarbejde med Astrid á Rogvi. Fødeklinikken havde været nødvendig, men var også et kommunalt flagskib - et prestigeprojekt af de større. Ved overgangen til amtskommunal status, blev tilskuddene reduceret mærkbart, eftersom man skar antallet af indlæggelsesdage ned fra 10 til 8. Antallet af fødeklinikker over hele landet reduceredes stille og roligt over de næste år, hvor det blev mere og mere almindeligt at føde på hospitalerne. Den sidste fødsel på Astrid á Rogvis klinik fandt sted 28/8 1970.

Kommunen takkede Astrid á Rogvi med følgende afskedssalut i 1965: "Det er imidlertid kommunalbestyrelsen magtpåliggende at udtrykke sin tak over for Dem for det mangeårige, gode samarbejde, og man har derfor fornøjelsen at indbyde Dem til sammen med Deres mand og Deres to revisorer at deltage i en lille middag, der afholdes i kollektivhuset "Høje Søborg's" selskabslokaler fredag den 18. kl. 18,45".

Denne artikel er primært baseret på arkivalier i kommunens arkiv, og vil man selv se papirerne, kræver det en særlig skriftlig tilladelse fra arkivar Charlotte Voss. Desuden er brugt erindringer fra Nina Ejsing, Jytte Büchmann, Jonna Fels, Kirsten Hansen og Anna Justinussen.

Gladsaxe Byarkiv
Lokalhistorisk afdeling
Søborg Hovedgade 220, etage 3
(Hovedbiblioteket)
2860 Søborg

Grafia Design ApS 39 69 32 30